

In de vluchtelingenhaat in Nederland klinkt de echo van de Duitse geweldsorgie in de jaren negentig

In september 1991 was het dagenlang onrustig rond een asielzoekerscentrum in Hoyerswerda, een stadje in het oosten van Duitsland. In het gebouw waren 230 vluchtelingen gehuisvest, meer dan waarvoor het was bedoeld. Omdat omliggende gemeenten elders in de regio elke opvang hadden afgehouden of ronduit geweigerd, fungeerde het centrum in

Hoyerswerda inmiddels als noodopvang. Iedere avond verzamelde zich rondom het gebouw een groeiende menigte, bestaande uit boze omwonenden en toegestroomde neonazi's. De Mobiele Eenheid had moeite om de zaak te controleren. Herkenbaar? Leest u nog even verder.

Op vrijdag 20 september 1991 sloeg de vlam in de pan. Skinheads gooiden de ramen van het gebouw in en probeerden brand te stichten met molotovcocktails. De volgende dag evacueerden de autoriteiten de vluchtelingen en werd het asielzoekerscentrum gesloten. De rechtsextremisten hadden hun zin gekregen. Niet alleen lokaal, maar ook landelijk.

Toenmalig minister van Binnenlandse Zaken, CDU-politicus Wolfgang Schäuble, veroordeelde weliswaar het geweld, maar verklaarde ook meteen dat 'grote delen van de bevolking bezorgd zijn over de komst van migranten'. De rechts-liberale coalitie in Berlijn was er als de kippen bij om maatregelen tegen migratie aan te kondigen, want de situatie was 'niet langer acceptabel'.

Het succes van de gewelddadigheden in Hoyerswerda en het wegstrepen van de regeringspartijen gaven de extreemrechtse krachten vleugels en vormden de aanzet tot een ontluisterende reeks aanslagen op vluchtelingencentra in Duitsland. In plaatsen als Eisenhüttenstadt, Cottbus, Spremberg, Eberswalde en Wittenberge kwam het tot vernielingen. In Rostock werd het aanmeldcentrum voor vluchtelingen dagenlang bekogeld met stenen en brandbommen door honderden neonazi's, aangemoedigd door duizenden omstanders. Ook dit opvangcentrum werd daarna door de autoriteiten ontruimd en gesloten.

De geweldsorgie tegen vluchtelingen culmineerde uiteindelijk in de dodelijke brandstichting in Solingen in 1993, waarbij vijf Turkse meisjes en vrouwen tussen de 4 en 27 jaar om het leven kwamen. In

Nederland herinneren we ons Solingen vooral door de briefkaartenactie die het radioprogramma The Breakfast Club startte na de explosie van vreemdelingenhaat. Een miljoen Nederlanders stuurden een kaart met het opschrift 'Ik ben woedend' naar bondskanselier Helmut Kohl.

De verontwaardiging van destijds staart ons drieëndertig jaar later recht in het gezicht. De reeks klinkende Duitse namen van begin jaren negentig kan nu naadloos worden vervangen door Apeldoorn, Den Bosch, IJsselstein, Uithoorn en Loosdrecht. De infiltratie van georganiseerde radicalen onder de demonstranten en het snel escalerende geweld - tot en met brandstichting toe - volgen nauwgezet het script van Hoyerswerda. Ook de echo van de bestuurlijke en politieke reacties doet pijn aan de oren. Van het afschalen en uitstellen van de asielopvang en het 'begrip voor de zorgen' tot en met de heilloze beloften over het 'strengste asielbeleid ooit'.

De natuurkunde leert ons dat je momentum kunt stoppen door mee te veren; zo vang je een inkomende bal soepel op. Bij de bestrijding van vreemdelingenhaat is het echter precies omgekeerd. Meeveren verschaft extra momentum. De fascistische 'Defend Loosdrecht' tanken volop zelfvertrouwen uit de schare politici die meent de onvrede te kunnen beteugelen door mee te huilen met de stenengooiers.

In Loosdrecht werd de opvang verkleind, in Den Bosch uitgesteld. Extremistische appgroepen lopen vol met aansporingen om de volgende asielopvang te bestormen: neem de fakkels mee. Als we de Duitse film uit de jaren negentig helemaal tot het eind afspelen, vallen er straks ook hier slachtoffers.

Het doorbreken van deze levensgevaarlijke dynamiek vraagt niet om zachtjes meeveren, maar om een harde reactie. In woord. En in daad. Wie een einde wil maken aan Loosdrechtse taferelen, moet geen opvang sluiten, maar extra asielzoekerscentra bouwen. Dat is minder tegenstrijdig dan het klinkt. De cijfers wijzen uit dat structurele huisvesting voor vluchtelingen twee keer zo goedkoop is als noodopvang, en de ervaring leert dat permanente behuizing wel op draagvlak kan rekenen.

Dus recht de rug, stop het onbegrijpelijke lonken naar de hondefluitende politici, zoek de constructieve samenwerking op en bouw als de wiedeweerga nieuwe, goede opvanglocaties. Zouden de Duitsers die miljoen kaarten nog hebben bewaard om terug te sturen?

Diederik Samsom is natuurkundige en oud-politicus.